

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih : 18 Mart 2024
Sayı : 12914

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın *Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek* tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını talep ederim.
Saygılarımla.

Doç. Dr. Gökhan GÜNAYDIN
İstanbul Milletvekili
CHP Grup Başkanvekili

OECD'ye bağlı mali suçlarla mücadele etmek için ülkeleri gruplayan bir kurum olan Mali Eylem Görev Gücü (FATF)'nün 23 Şubat 2024'te gerçekleşen Genel Kurul toplantısında alınan kararı değerlendirdiğiniz konuşmanızda, "FATF ülkemizin, kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadele sisteminin daha da güçlendirilmesi için oluşturulan Eylem Planı'nın tüm maddelerini tamamladığı kararına varmıştır. Böylece ülkemizin gri listeden çıkışı sürecinde son aşamaya gelinmiştir. Prosedür uyarınca FATF ekibi tarafından Türkiye'ye yapılacak ziyaret akabinde hazırlanacak değerlendirme raporu Haziran ayındaki Genel Kurul toplantısında ele alınacak ve bu toplantıda ülkemize yönelik gri liste kararının kaldırılması bekleniyor" açıklamasını yaptınız¹. Bu açıklamayla Türkiye'nin "gri listeden çıkacağı" müjdesini verirken bu listeye ne zaman ve hangi gerekçelerle girdiğimiz konusunda kamuoyunu bilgilendirmediniz.

1989 yılında G-7 ülkeleri (ABD, Japonya, Almanya, Fransa, İngiltere, İtalya ve Kanada) tarafından "kara para aklamanın uluslararası alanda önlenmesi" amacıyla OECD bünyesinde kurulan FATF, 11 Eylül 2001 tarihinden sonra vizyonuna "terörün finansmanı ile mücadele"yi de dahil etti. Toplam 39 üyesi bulunan yapıya Türkiye 24 Eylül 1991 tarihinde üye oldu.

FATF kararlarının bağlayıcılığının en önemli unsuru ise "ülkenin itibarı"dır. FATF, 2019 yılında Türkiye'ye dair yaptığı değerlendirmede "terörizmle ve kitle imha silahlarının yaygınlaşmasıyla ilişkili varlıkların dondurulması" tarafında iyileşmelerin yapılması gerektiğini vurgulamıştı. Türkiye'nin kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile ilgili kanunlarını ve düzenlemelerini güçlendirdiği; ancak kara para aklama soruşturmalarının sayısının çoğaltılması gerektiği belirtilmişti. Terörizmin finansmanı açısından ise Türkiye'deki yetkililerin sadece terör zanlılarının elindeki varlıkların tespit edilmesinde rol oynadığı aktarılmış, ne var ki bu varlıkların toplanması, mali hareketin önüne geçilmesi, fonların kullanılmasının engellenmesi açısından da önlem alınması gerektiği vurgulanmıştı.

FATF, 21 Ekim 2021'de kara paranın aklanmasını ve terörizmin finansmanını engellemede eksikleri olduğu için Türkiye'nin daha sıkı izlenmesini gerektiren "gri liste"ye alındığını duyurdu. FATF Başkanı Marcus Pleyer, Türkiye'de bankacılık ve emlak sektörleri ile değerli maden ticareti yapanlar gibi farklı aktörlerin daha sıkı denetlenmesi gerektiğini vurguladı.

¹ Sözcü Gazetesi, "FATF'den Türkiye açıklaması: Kriterler büyük ölçüde karşılandı", <https://www.sozcu.com.tr/fatf-den-turkiye-aciklamasi-kriterler-buyuk-olcude-karsilandi-p24866> (erişim tarihi: 08.03.2024).

Pleyer, “Türkiye karmaşık kara para aklama vakalarıyla etkin bir şekilde başa çıktığını ve Birleşmiş Milletler’in terör organizasyonu olarak tanımladığı IŞİD ve El Kaide gibi örgütlerin mali finansmanına soruşturma açmakta kararlı olduğunu göstermelidir” dedi.² Dönemin Hazine ve Maliye Bakanı Lütfi Elvan ise konuyla ilgili yaptığı açıklamada, yapılan uyumluluk çalışmalarına rağmen Türkiye’nin gri listeye alınmasının “hak edilmeyen bir sonuç ortaya çıkardığını” belirtti.

Bakanlık, FATF tarafından hazırlanan raporun dikkate alınarak, 27 Aralık 2020 tarihinde “Kitle İmha Silahlarının Yayılmasının Finansmanının Önlenmesine İlişkin Kanun”u çıkardığını aktarmış; “bundan sonraki süreçte FATF ve ilgili tüm kurumlarla işbirliği içerisinde gerekli adımlar atılmaya devam edilecek ve ülkemizin hak etmediği bu listeden en kısa sürede çıkması sağlanacaktır” ifadesini kullanmıştı.

Türkiye’de 2006’da kamuoyunda Karapara Kanunu olarak da bilinen 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun çıktı. Ardından kanun kapsamı yönetmelikler ile 2008, 2011, 2012 yıllarında genişletildi. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 2021 Temmuz ayında yayımladığı genelgede FATF tavsiyelerinin dikkate alınarak, “Türkiye’de Suç Gelirlerinin Aklanması ve Terörizmin Finansmanı ile Mücadelede ve Müsadere Uygulamalarında Etkinliğin Artırılması Strateji Belgesi (2021-2025)”nin hazırlandığını duyurmuştu.

Bugün 3 yıldan daha fazla zaman geçmesine rağmen ülkemiz kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadele konusunda hala FATF’ın izleme listesinde. IMF’in yaptığı 2021 yılı araştırmasına göre gri listeye alınan ülkeler, yabancı yatırım çekmekte zorluk yaşıyor. Araştırmanın yazarlarına göre gri liste, sıcak para olarak tabir edilen bir ülkeye giren portföy akışının azalmasına neden oluyor. Araştırmaya göre sıcak paradaki bu azalma bir ülkenin GSYH’sının yüzde 3’ü oranında gerçekleşiyor, benzer bir azalma doğrudan yabancı yatırım oranında da gerçekleşiyor.

Bu bağlamda;

1. FATF tarafından Türkiye’nin “gri liste”ye alınmasından bugüne geçen süreçte kararın sermaye akımlarına etkisi ne olmuştur? Sıcak para akışını ve doğrudan yabancı sermaye yatırımlarını azaltmış ya da engellemiş midir?
2. FATF, 23 Şubat 2024 Genel Kurul toplantısında ülkemizi “gri listeden” çıkarma kararını almadığına göre hangi şartlar yerine getirilmemiştir ve aradan 3 yıldan daha fazla zaman geçmesine rağmen neden yerine getirilmemiştir? Ya da yerine getirilen şartlar hangileridir?
3. FATF 23 Şubat 2024 toplantısı sonrasında Haziran 2024’te yapılacak Genel Kurul toplantısında Türkiye’nin gri listeden çıkarılacağına ilişkin beklentinizin dayanakları nelerdir?
4. Gri listeye alınmamızdan bu yana bakanlığınız ilgili diğer bakanlıklarla (İçişleri ve Adalet bakanlıkları) birlikte hangi önlemler için hangi somut çalışmaları yapmıştır?

² BBC News Türkçe, “Türkiye gri listede: OECD’ye bağlı Mali Eylem Görev Gücü (FATF), Türkiye’yi izlemeye aldı”, <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-59001937> (erişim tarihi: 07.03.2024).

5. Gelen fonların Türkiye üzerinden çıkışı ve vergi mevzuatı ile vergilendirme politikaları FATF'ın kriterlerine uygun ve etkin hale getirilmiş midir? Gelen fonların etkin denetimi yapılmakta mıdır?

6. Son dönemde Afrika ve Ortadoğu ülkeleriyle sıklıkla yapılan mali anlaşmalar ile Türkiye'nin FATF'nin gri listesinde olması ve sermaye akımları açısından "itibar kaybetmesi" ile ilişkisi var mıdır? Bu ülkelerden gelen fonlar (para) ne ölçüde ve hangi amaçlarla kullanılmaktadır?

7. Son yıllarda yaşanan mülteci akını yasa dışı finansman risklerini artırmakta mıdır? Bu konuda etkili bir denetim yapılmakta mıdır?